

Brüssel, 29.5.2013
COM(2013) 377 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Rootsi 2013. aasta riiklikku reformikava
ning esitatakse nõukogu arvamus Rootsi lähenemisprogrammi (2012–2016) kohta**

{SWD(2013) 377 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Rootsi 2013. aasta riiklikku reformikava

ning esitatakse nõukogu arvamus Rootsi lähenemisprogrammi (2012–2016) kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus³,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone⁴,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

olles konsulteerinud majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ülemkogu kiitis 26. märtsil 2010 heaks komisjoni ettepaneku käivitada uus majanduskasvu ja tööhõive strateegia „Euroopa 2020”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime suurendamiseks.
- (2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 komisjoni ettepanekute põhjal vastu soovituse liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta;⁵ mõlemat dokumenti koos nimetatakse koonsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koonsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

³ COM(2013) 377 final.

⁴ P7_TA(2013)0052 ja P7_TA(2013)0053.

⁵ Nõukogu otsus 2013/208/EL, 22. aprill 2013.

- (3) 29. juunil 2012 võtsid riigipead ja valitsusjuhid vastu majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe, millega loodi sidus tegevusraamistik liikmesriikide, ELi ja euroala tasandil, kasutades selleks kõiki võimalikke hoobasid, vahendeid ja poliitikasuundi. Nad otsustasid, milliseid meetmeid võtta liikmesriikide tasandil, eelkõige väljendades täielikku pühendumust strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisele ja riigipõhiste soovitude rakendamisele.
- (4) 6. juulil 2012 võttis nõukogu vastu soovitus Rootsi 2012. aasta riikliku reformikava kohta ja esitas arvamus Rootsi ajakohastatud lähenemisprogrammi (2011–2015) kohta.
- (5) 28. novembril 2012 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi⁶ ning see sündmus märkis 2013. aasta majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta algust. Samuti 28. novembril 2012 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 (makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta) põhjal vastu häiremehhanismi aruande⁷, milles liikmesriikide hulgas, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida, nimetati ka Rootsit.
- (6) Euroopa Ülemkogu kiitis 14. märtsil 2013 heaks finantsstabiilsuse tagamise ja eelarve konsolideerimise prioriteedid ning majanduskasvu hoogustamise meetmed. Ülemkogu toonitas vajadust saavutada diferentseeritud ja majanduskasvu soodustav eelarve konsolideerimine, taastada tavapärased majandusele laenu andmise tingimused, edendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tegelda töötuse probleemiga ja majanduskriisi sotsiaalsete tagajärgedega ning moderniseerida avalikku haldust.
- (7) 10. aprillil 2013 avaldas komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 (makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta) artikli 5 alusel Rootsi suhtes läbi viidud põhjaliku analüüsi⁸ tulemused. Komisjoni analüüsi põhjal võib järeldada, et Rootsis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus, mida tuleb jälgida ja millega seoses tuleb võtta poliitikameetmeid. Eelkõige tuleb pöörata jätkuvalt tähelepanu makromajanduslikele suundumustele seoses erasektori võlga ja finantsvõimenduse vähendamisega, samuti veel olemasolevale ebatõhususele eluasemeturul. Kuigi jooksevkonto suure ülejäägiga ei kaasne samalaadseid riske nagu suure puudujäägi puhul, jälgib komisjon jätkuvalt jooksevkonto suundumusi Rootsis.
- (8) 19. aprillil 2013 esitas Rootsi oma 2013. aasta stabiilsusprogrammi ajavahemikuks 2012–2016 ja 2013. aasta riikliku reformikava. Selleks et võtta arvesse nende kahe programmi omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (9) Lähtudes 2013. aasta lähenemisprogrammile määruse (EÜ) nr 1466/97 alusel antud hinnangust, on nõukogu seisukohal, et programmi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2013. aasta puhul usutav. Valitsus prognoosib aastateks 2013 ja 2014 SKP kasvu vastavalt 1,2 % ja 2,2 %, samas kui komisjoni prognoosid on 1,5 % ja 2,5 %. Programmis visandatud eelarvestrateegia eesmärk on tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus, järgides Rootsi eelarveraamistiku reegleid, kaasa arvatud eesmärki, et majandustsükli jooksul oleks valitsemissektori netolaenuandmise ülejääk keskmiselt 1 % SKP-st. Valitsemissektori eelarve läks 2011. aasta väikesest, 0,2 % ülejäägist 2012. aastal 0,5 % puudujääki. Programmis kinnitatakse varasemat keskpika perioodi eesmärki, milleks on -1,0 % SKP-st. Keskpika perioodi eesmärk vastab stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetele. Programmis on

⁶ COM(2012) 750 final.

⁷ COM(2012) 751 final.

⁸ SWD(2013) 124 final.

prognoositud, et komisjoni ümberarvutatud valitsemissektori struktuurne eelarvepositsioon paraneb, minnes aastate 2012–2013 väikeselt, ligikaudu 0,4 % puudujäägilt 2014. ja järgnevatel aastatel ülejääki. Seepärast on tõenäoline, et programmi perioodi jooksul keskpika perioodi eesmärk täidetakse. Programmis sisalduva teabe kohaselt ületaks valitsemissektori kulutuste kasv, arvestamata riigi omal äranägemisel võetavaid tulumeetmeid, aastatel 2012 ja 2013 SKP võimaliku keskpika perspektiivi kasvu kontrollmäära, kuid 2014. aastal jääks alla selle. Isegi kui arvestada võimalikke 2014. aasta täiendavaid kindlaksmääramata meetmeid, on eelarve-eesmärkide täitmata jäämise risk piiratud. Võlamäär on alla 60 % SKP-st ning programmi kohaselt peaks see aastal 2013 ajutiselt tõusma 42 protsendini SKP-st, kuid langema 2015. aastal jälle alla 40 % SKP-st. Komisjon prognoosib, et võlg langeb 2014. aastal 39 protsendini.

- (10) Erasektori suur võlakoorem (2012. aastal 235 % SKP-st) on endiselt muret tekitav. Majapidamiste võlad, mis on ligikaudu 80 % SKP-st ehk umbes 170 % kasutada olevast sissetulekust, on alles hiljaaegu stabiliseerinud ega hakka lähitulevikus tõenäoliselt vähenema, arvestades laenude jätkuvat kasvu ja hüpoteeklaenude tagasimaksmise aeglast tempot. Praegune intressimaksude mahaarvamine maksustatavast tulust ja madalad korduvad kinnisvaramaksud soodustavad võlguolekut Rootsi eluasememaksude valdkonnas ja aitavad kaasa kõrge võlakoorma tekkele. Peale selle näitab suhteliselt suur lõhe laenude ja uuteks investeeringuteks suunatava omakapitali efektiivsete maksupiirmäärade vahel ettevõtete jätkuvat soodumust kasutada pigem laenukapitali. Rootsi piiras hiljuti kontsernisest intressikulude maksustatavast tulust mahaarvamist, ent ei ole kehtestanud kõikehõlmavat süsteemi, et korrigeerida kalduvust kasutada maksudeks pigem laenu kui omakapitali. Ettevõtete võlatase on endiselt kõrge, moodustades 149 % SKP-st.
- (11) Ehkki Rootsi eluasemeturg on viimasel ajal olnud stabiilne, on tegemist võimaliku ebastabiilsuse allikaga. Pakkumise poole pealt iseloomustavad Rootsi eluasemeturgu mõningased ebatõhusused, mis võivad aidata ajada eluasemete hinnad kõrgeks ja tuua kaasa soovimatut seotust. Rootsi ehitusinvesteeringud on poole väiksemad kui teistes Põhjamaades, seda nii suhtarvuna SKP-st kui ka elanike arvu kohta. Praegu kulub uue projekti käimalükkamiseks sageli mitu aastat, sest kohalikus omavalitsuses käivad asjad pikaldaselt. Nende protsesside ratsionaliseerimine muudaks eluasemete pakkumise paindlikumaks, soodustaks konkurentsi ehitussektoris ja vähendaks ehituskulusid. Reforme on vaja üüride kehtestamise süsteemis, et turujõudude toimel oleks turul optimaalne hulk vastuvõetava hinnaga üürielamispindu. Elamuturu ebatõhususte kõrvaldamine aitab tõenäoliselt vähendada ka majapidamiste võlataset, sest need küsimused on omavahel seotud.
- (12) Rootsis on noorte ning rändetaustaga ja madala kvalifikatsiooniga inimeste töötuse protsent üldiselt tunduvalt suurem kui ülejäänud tööealise elanikkonna hulgas ja ka üle ELi keskmise taseme. Rootsi on võtnud suure hulga uusi asjakohaseid meetmeid, et see probleem lahendada. Meetmed, mis on suunatud rändetaustaga inimeste tööturule lõimimisele, on juba andnud esimesi tulemusi töötuse määra langemise näol, kuid on vaja jätkuvaid pingutusi, et vähendada lõhet nende ja ülejäänud elanikkonna vahel. Noortele ei ole seni meetmetest märgatavat kasu olnud. Siiski on kehtestatud või kehtestamisel hulk paljutöötavaid meetmeid: nende hulka kuuluvad tööharjutuslepingute toetamine Rootsi mudeli raames, kus palku kujundavad täiesti sõltumatud sotsiaalpartnerid. Pingutused õpipoisiõppe ja muud tüüpi töökohapõhise kutseõppe tugevdamiseks on samuti täiesti asjakohased, aga et need saavutaksid soovitud mõju, tuleb neile seada kõrgelennulisemaid sihte. Töösuhete kaitset käsitlevate

õigusaktide läbivaatamise ja noortele töökoha garanteerimise kavade eeliste ärakasutamise osas võiks veel pingutada. Üldistele subsiidiumidele tuleks eelistada kitsamalt piiritletud meetmeid, mis on suunatud enim abi vajajatele, Rootsi töökohtade garanteerimise kava alusel pakutakse noortele, kes otsivad tööd riigi tööturuasutuse kaudu ja kes on juba olnud töötä 90 päeva, sihtotstarbelisi teenuseid, et aidata parandada nende võimalusi leida tööd ja haridusvõimalusi. Praegu aga tundub, et see garantii ei ole nii tulemuslikult suunatud noortele, kes ei õpi ega ole registreeritud riiklikus tööturuasutuses. Kooskõlas 2012. aasta soovitusel on Rootsi tellinud ülevaate restoranide ja toitlustuskohtade vähendatud käibemaksu mõju kohta hindadele, palkadele ja noorte tööhõivele, mis peaks andma esimesi tulemusi jaanuaris 2014 ning lõppjärel dused peaksid valmima aastal 2016. Ülevaade on oluline, arvestades, et selle meetme kulutõhususe kohta on tõstatatud küsimusi.

- (13) Komisjon on Euroopa poolaasta raames põhjalikult hinnanud Rootsi majanduspoliitikat. Hinnatud on lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava ning esitatud on põhjalik analüüs. Hindamisel on arvesse võetud nende dokumentide asjakohasust Rootsi eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, aga ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja juhistele, pidades silmas vajadust tugevdada ELi üldist majandusjuhtimist, lisades tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panuse. Euroopa poolaasta raames koostatud komisjoni soovitusel kajastuvad soovitustes 1–4.
- (14) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu Rootsi lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus⁹ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1.
- (15) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes Rootsi riikliku reformikava ja lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Nõukogu soovitusel, mis on esitatud määruse (EL) nr 1176/2011 (makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta) artikli 6 alusel, kajastuvad allpool esitatud soovitustes 2 ja 3,

SOOVITAB Rootsil võtta ajavahemikus 2013–2014 järgmisi meetmeid:

1. Rakendada vajalikud meetmed, et ajada majanduskasvu toetavat eelarvepoliitikat ning säilitada tugev eelarvepositsioon, tagades keskpika perioodi eesmärgi täitmise kogu programmiperioodi jooksul.
2. Jätkata erasektori võlakoormusega seotud riskide maandamist, vähendades võlguoleku soodustamist eluasemete maksustamisel, kaotades järk-järgult võimaluse arvata eluasemelaenude intressimaksed maksustatavast tulust maha ja/või tõstes kinnisvaramakse. Võtta täiendavaid meetmeid, et soodustada ettevaatlikku laenuandmist, astudes samme eluasemelaenude tagasimaksmise edendamiseks. Vähendada äriühingute maksustamisel kalduvust kasutada laenukapitali.
3. Suurendada eluasemeturu tõhusust, kaotades järk-järgult üürihindade kontrolli allesjäänud elemendid ja tugevdades lepinguvabadust üürilevõtjate ja üürileandjate vahel. Edendada suuremat konkurentsi ehitussektoris ning vaadata üle planeerimis-, tsoonimis- ja loaandmismenetlused, et suurendada läbipaistvust, lühendada tähtaegu ja vähendada ehitusettevõtete turuletuleku tõkkeid.
4. Teha rohkem pingutusi, et parandada madala kvalifikatsiooniga noorte ja rändetaustaga inimeste lõimimist tööturule, kehtestades tugevamad ja paremini suunatud meetmed, et parandada nende tööalast konkurentsivõimet ja tõsta nõudlust

⁹ Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

nende elanikkonnagruppide tööjõu järele. Kiirendada tööd koolist tööle ülemineku lihtsustamiseks, sealhulgas kasutades ulatuslikumalt töökohapõhist õpet, õpipoisiõpet ja muid lepinguvorme, kus on ühendatud tööhõive ja haridus. Täiustada noortegarantiid, et see hõlmaks paremini noori, kes ei õpi. Viia lõpule ülevaade restoranidele ja toitlustusasutustele praegu kehtiva vähendatud käibemaksumäära tulemuslikkusest töökohtade loomise toetamisel ja teha sellest omad järeldused.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*